לז: המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

מודה אני בזה. אע"ג דקאמר מודה אני לאו משום דליהוי מתנמיני ג"ש דבפ"ק דיבמות (דף טו.) גלרת הכת סבר כב"ה דקאמר (ה) תמיה אני מתי מצא גרת הבת לידי ואשיאנה והיינו כב"ה אלא לאגב דשנה לעיל אלו ואלו מודים מנה הכא מודה אני:

וממאי דר"ע היא. וח"ת ואלא כמאן דאי כר"ט כ"ש דלר"ע נותן לזה מנה ולזה מנה וי"ל דהכי פי' ממאי דר"ע היא ומדינא דלמא לעולם ידי שמים ומשני מדקאמר מודה ר"ט למאן מודה לאו לר"ע דאמר מדינא משלם לכל אחד ואחד ואמר ר"ט מדינא מניח ביניהם ומתחלק אבל לעולם ידי שמים מודינא דמשלם לכל אחד ואחד וקאמר הא אוקימנא בבא לעולם ידי שמים ומודה דקאמר ר"ט ה"פ כי היכי דאמרת בשמא ושמא משלם לכל אחד ואחד לעולם ידי שמים הכי מודינא לך הכא: **ומי אמר רבא כל בשתי כריכות ה"ל למידק והא אמר רבא כו'.**

וא"ת והא מתני' איירי לעולם ידי שמים וי"ל מדנקט במתני' דאתי נמי כר"ע אביו של אחד מכם משמע משום דהוי שמא ושמא אינו חייב אלא לעולם ידי שמים דוקא כדמשמע לשון הודה (ב) הא הפקידו הן עצמן דמסתמא תבעי ליה והוה ליה כרי ושמא חייב אפי' מדינא אע"ג דלא עבד איסורא כיון דה"ל למידק דאי לאו הכי אמאי נקט אבל דאי לאחריני דאפי' בשמא ושמא חייב לעולם ידי שמים זה אין נראה שום חידוש לר"ע ועוד דר"ע נמי אית לי' בהגזל קמא (כ"ק דף קג: ושם) בלקח ממחשה בני אדם שמשלם לכל אחד ואחד ואע"ג דלא עבד איסורא ומדינא משלם דלעולם ידי שמים אפילו ר"ט מודה שמשלם לכל אחד ואחד אע"ג דלא עבד איסורא הא מתני' אוקמינן נמי כר"ט ונקטי אביו של אחד מכם הפקיד לי מנה נותן לכל אחד ולהכי פריך והאמר רבא הכל מודים כו' דאפי' לר"ע מניח ביניהם אע"ג דה"ל למידק כמו שאפרש משום דלא עביד איסורא וה"ה דבלא רבא ה"מ למיפרך מר"ע דאמר גבי מקח אע"ג דלא עבד איסורא משלם לכל אחד ואחד והתם אמר רבא דאפי' לר"ע מניח רועה ביניהם ומתחלק אלא דניחא ליה למיפרך דרבא אדרבא:

והאמר רבא הכל מודים בשנים שהפקידו אצל רועה. פרש"י זה טלה אחד וזה שני טלאים שמניח ביניהם ומתחלק והתם כשני כריכות ניעבו אפי' הפקידו זה בפני זה דדבר הנראה מי הניח אחד ומי הניח שנים אבל במעות לא היה לו להכחין בין לרור גדול לרור קטן וקשה דמתני' מסתמא מיירי אפילו זה הפקיד מאתים בב' כיסין וזה מנה בכיס אחד יתו דלמא מיירי רבא בב' שהפקידו שני טלאים זה כחוש וזה שמן דהוי כמעות דלא הוה ליה למידק אי נמי בשנים שהפקידו שני טלאים ומת אחד מהם וכל אחד אומר שהמת של חבירו דכי האי גוונא מיירי מתניתין דהתם בפרק שני דבכורות (דף י: ושם) אלא יש לומר דאפי' הפקידו טלאים זה בפני זה הוה ליה למידק דלא שייך למימר אתון לא קפדיתון משום דלא יוכלו לתקן דאפי' הפקידו זה אצל בפני זה ירצה חבירו הטלאים כשהולכים במרעה ושואל של מי הם אבל במעות שהיה יכול להפקיד אצל בפני חבירו יכול הנפקד לומר אתון לא קפדיתון כל שכן דלא הוה לי למידק: **שלא** מדעתו. לאו דוקא שלא מדעתו אלא כלומר שלא בלאייתו של רועה דהשתא לא הוה ליה למידק: שמא

מודה אני בזה. אע"ג דקאמר מודה אני לאו משום דליהוי מתנמיני ג"ש דבפ"ק דיבמות (דף טו.) גלרת הכת סבר כב"ה דקאמר (ה) תמיה אני מתי מצא גרת הבת לידי ואשיאנה והיינו כב"ה אלא לאגב דשנה לעיל אלו ואלו מודים מנה הכא מודה אני:

וממאי דר"ע היא. וח"ת ואלא כמאן דאי כר"ט כ"ש דלר"ע נותן לזה מנה ולזה מנה וי"ל דהכי פי' ממאי דר"ע היא ומדינא דלמא לעולם ידי שמים ומשני מדקאמר מודה ר"ט למאן מודה לאו לר"ע דאמר מדינא משלם לכל אחד ואחד ואמר ר"ט מדינא מניח ביניהם ומתחלק אבל לעולם ידי שמים מודינא דמשלם לכל אחד ואחד וקאמר הא אוקימנא בבא לעולם ידי שמים ומודה דקאמר ר"ט ה"פ כי היכי דאמרת בשמא ושמא משלם לכל אחד ואחד לעולם ידי שמים הכי מודינא לך הכא: **ומי אמר רבא כל בשתי כריכות ה"ל למידק והא אמר רבא כו'.**

וא"ת והא מתני' איירי לעולם ידי שמים וי"ל מדנקט במתני' דאתי נמי כר"ע אביו של אחד מכם משמע משום דהוי שמא ושמא אינו חייב אלא לעולם ידי שמים דוקא כדמשמע לשון הודה (ב) הא הפקידו הן עצמן דמסתמא תבעי ליה והוה ליה כרי ושמא חייב אפי' מדינא אע"ג דלא עבד איסורא כיון דה"ל למידק דאי לאו הכי אמאי נקט אביו דאי לאחריני דאפי' בשמא ושמא חייב לעולם ידי שמים זה אין נראה שום חידוש לר"ע ועוד דר"ע נמי אית לי' בהגזל קמא (כ"ק דף קג: ושם) בלקח ממחשה בני אדם שמשלם לכל אחד ואחד ואע"ג דלא עבד איסורא ומדינא משלם דלעולם ידי שמים אפילו ר"ט מודה שמשלם לכל אחד ואחד אע"ג דלא עבד איסורא הא מתני' אוקמינן נמי כר"ט ונקטי אביו של אחד מכם הפקיד לי מנה נותן לכל אחד ולהכי פריך והאמר רבא הכל מודים כו' דאפי' לר"ע מניח ביניהם אע"ג דה"ל למידק כמו שאפרש משום דלא עביד איסורא וה"ה דבלא רבא ה"מ למיפרך מר"ע דאמר גבי מקח אע"ג דלא עבד איסורא משלם לכל אחד ואחד והתם אמר רבא דאפי' לר"ע מניח רועה ביניהם ומתחלק אלא דניחא ליה למיפרך דרבא אדרבא:

והאמר רבא הכל מודים בשנים שהפקידו אצל רועה. פרש"י זה טלה אחד וזה שני טלאים שמניח ביניהם ומתחלק והתם כשני כריכות ניעבו אפי' הפקידו זה בפני זה דדבר הנראה מי הניח אחד ומי הניח שנים אבל במעות לא היה לו להכחין בין לרור גדול לרור קטן וקשה דמתני' מסתמא מיירי אפילו זה הפקיד מאתים בב' כיסין וזה מנה בכיס אחד יתו דלמא מיירי רבא בב' שהפקידו שני טלאים זה כחוש וזה שמן דהוי כמעות דלא הוה ליה למידק אי נמי בשנים שהפקידו שני טלאים ומת אחד מהם וכל אחד אומר שהמת של חבירו דכי האי גוונא מיירי מתניתין דהתם בפרק שני דבכורות (דף י: ושם) אלא יש לומר דאפי' הפקידו טלאים זה בפני זה הוה ליה למידק דלא שייך למימר אתון לא קפדיתון משום דלא יוכלו לתקן דאפי' הפקידו זה בפני זה ירצה חבירו הטלאים כשהולכים במרעה ושואל של מי הם אבל במעות שהיה יכול להפקיד אצל בפני חבירו יכול הנפקד לומר אתון לא קפדיתון כל שכן דלא הוה לי למידק: **שלא** מדעתו. לאו דוקא שלא מדעתו אלא כלומר שלא בלאייתו של רועה דהשתא לא הוה ליה למידק: שמא

צווח מ"ד הלה צווח אבל שתיקה כהודאה ומ"ד הלה שותק שתיקה דהכא לאו כהודאה הוא מצי אמר ליה האי דשתיקי לכל חד וחד דאמינא דלמא האי הוא אמר מר מנה גזילה ביניהם ומסתלק ושקלי לה כולהו ואזלי (ו)והאמר רבי אבא בר זבדא אמר רב כל ספק הינוח לכתחלה לא יטול ואם נטל לא יחזיר אמר רב ספרא ויניח א"ל אביי לרבא מי א"ר עקיבא (ז)לא זו הדרך מוציאתו מידי עבירה עד שישלם גזילה לכל חד וחד אלמא מספיקא מפקינן ממונא ולא אמרי' אוקים ממונא בחזקת מריה ורמינהי (ח)נפל הבית עליו ועל אמו ורשי הבן אומרים האם מתה ראשונה ויורשי האם אומרים הבן מת ראשון אלו ואלו מודים שיחלוקו ואמר ר"ע (ט)מודה אני בזו שהנכסים בחזקתן אמר ליה התם שמא ושמא גזל אחד מחמשה ברי ושמא והא מתני' דהכא אמר לשנים גזלתי לאחד מכם מנה דשמא ושמא הוא וקתני נותן לזה מנה ולזה מנה וממאי דר"ע היא (י) דקתני עלה דההיא (כ)מודה ר' טרפון באומר לשנים גזלתי לאחד מכם מנה ואיני יודע איזה מכם כו' למאן מודה (ל)(לאו) לר"ע בר פלוגתיה וממאי דשמא ושמא הוא חדא דלא קתני תובעין אותו ועוד הא תני ר' חייא זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע הא אוקימנא לה בבא לצאת ידי שמים אמר ליה רבינא לרב אשי ומי אמר רבא כל בשתי כריכות הוה ליה למידק (מ)והאמר רבא ואי תימא רב פפא (נ)הכל מודים בשנים שהפקידו אצל רועה שמניח רועה ביניהן ומסתלק א"ל (ס)התם כשהפקידו בעדרו של רועה שלא מדעתו: וכן שני כלים אחד יפה מנה ואחד יפה אלף זוז כו': וצריכא דאי אשמועינן הך קמייתא בההיא קאמרי רבנן משום דליכא פסידא אבל בהא דאיכא פסידא דגדול אימא מודו ליה לר' יוסי ואי אתמר בהא קאמר ר' יוסי אבל בהך אימא מודי להו לרבנן צריכא

והא

צווח. אמר לכל אחד אינו מכירך: **ושקלי ליה כולהו ואזלי.** נמצא זה מוציא מידו כדי להפסיד הנגזל עולמית: **והא"ר אבא בר זבדא ספק הינוח.** מצא דבר שאין בו סימן בגד מקום שמסתמר קצת אלא שכיחי אינשי דאזלי ויש לספוקי שמא מדעת הוא שם לגניזה: **לכתחלה לא יטלנו.** המוצאו שכשיבא בעליו לא ימצאנו וסימן אין בו שיכיר לפיכך יניחנו זה ובעליו יבא ויטלנו וכל שכן לודאי הינוח כדתנן (לעיל דף כה:) מצא כלי בחשפה מכוסה לא יגע בו: **ואם נטל לא יחזיר.** ואם בא אחר ואמר אני הוא וסימן אינו נותן בו לא יחזירנו שמא אינו אבו וסוף הבעלים לבוא ויבין עדיים שהניחו שם לפיכך יהא מונח ביד זה עד שיבא אליהו דאי לא יחזיר לא שיבא אבו קאמר דהא מעיקרא באיסורא אתא לידיה אם הינוח הוא. אלמא מידי דמספקא לן דמאן ניעבו צריך להניחו ביד מי שהוא עד שיתברר הדבר: **אמר רב ספרא ויניח.** הא דקתני מסתלק לאו דלישקלו אינהו ולינחו ולא שיולאתה מידו אלא תהא מונחת בידו עד שיתברר הדבר ואדי מסתלק סילוק הדין הוא ויניח גזילה בפניהם בב"ד ויאמר ברבו של מי הוא ויטול ומסתלק מן הדין והגזילה יניח בידו עד שיבא אליהו: **לא זו הדרך.** סיפא דגזל אחד מממשה הוא ביעמות (דף קיח:): **נפל הבית עליו ועל אמו.** ואין ידוע איזה מת ראשון והיו לאמו נכסים מבית אביה: **יורשי האם.** משפחת בית אביה אומרים נקרובי הבן ממשפחת אביו הנאים ירש את הבן: **הבן מת ראשון.** ולא ירש את אמו לחורים אחכם נכסיה אלא הבן מת ראשון ואח"כ מתה אמו ואנו יורשים אומה (נכסיה): **ויורשי הבן אומרים האם מתה ראשונה.** וירשה בנה ואחריה מת הבן ואנו יורשין אותו: **אלו ואלו.** ג"ש וב"ה שנחלקו בנפילות אחרות בפרק מי שמת (ה) שב"ש אומרים יחלוקו ובית הלל אומרים נכסים בחזקתן כאן מודים שיחלוקו: **אמר ר"ע מודה אני בזה.** אע"פ שאני משל ב"ש ואומר בשאר הנפילות יחלוקו בזו אני מודה לב"ה שהנכסים בחזקתן. ופליגי אמוראי בחזקת מי והתם (ו) מפרש טעמא: **שמא ושמא.** שייהם מכח שמא נאים הלכך נכסים בחזקתן: **הכא כרי ושמא.** כל אחד ואחד אומר אותי גזל היינו טענת ודאי וזה אומר אני יודע ובכי עדיף משמא: **עלה דהכיא.** דגזל אחד מחמשה: **חדא דלא קאני.** מתני' מובעין אותו דלא קאני גזל: ה"ג **ועוד הא אני ר' חייא זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע** וא"ג יחלוקו. והכי פירושו ועוד הא אני רבי חייא לך מתניתא דגזלתי את אחד מכם בתוספתא דיליה ואני לה הכי אמר לשנים גזלתי אחד מכם ואיני יודע איזהו זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע נותן לזה מנה כו' דקתני במתני' אלמא בשמא ושמא עסקינן: **הכל מודים בשנים שהפקידו כו'.** גבי פלוגתא דר"ט ור"ע איתמר במסכת בכורות (דף י:) שנים שהפקידו זה טלה אחד וזה שנים זה אומר שנים שלי וזה אומר שנים שלי והתם שתי כריכות ניעבו ואפילו הפקידו זה בפני זה דבר הנראה הוא מי מביא אחד ומי מביא שנים דבאלמא גבי כריכות מעות הואיל דאלו ואלו לרורין הוא שוכח מי הפקיד אלו לרור גדול ומי לרור קטן הואיל והפקידו אלו יחד אבל גבי טלאים מילתא מוכחת טפי: **פסידא דגדול.** של כלי גדול שבברוהו וכשיבא אליהו ויאמר של מי הוא נמצא מפסיד בשבירתו: **הכא קאמר ר' יוסי.** משום פסידא דגדול: והא

מסורת הש"ס

(ה) נעיל כה:, כ) [יבמות קיח:], ג) כ"ב קנה: [ע"ש], ד) דלמא ר"ט היא ס"ק, ה) כ"ק קג:, ו) ס"ל ל"ג, ז) בכורות יח, ח) [ב"ב קנ. קנח.], ט) [שם קנח.].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מודה וכו' כב"ה דקאמר תאבני מתי מצא גרת: (ב) ר"ה ומי כו' כדמשמע לשון הודה מפי עצמו הא:

מוסף רש"י

כל ספק הינוח. כדבר שאין בו סימן, וכ"ש ודאי הינוח, לכתחילה לא יטול. דאי אקלא לה ליכא למריהו סימנין ליתב בהו ויפסיד, הלכך לא יטול והבעלים חכרו ויבאו ויטלום, ואם נטל לא יחזיר. דהא ליכא דיסיע קימתא (לעיל כה:). נפל הבית עליו ועל אמו. כגון שנפל הבית על רחל אשת יעקב כאלמנותה ועל יוסף בנה מיעקב ולא היה לה עוד בן מיעקב ולא מאים אחר, שעכשיו טענותיהן שוות, שיורשי האם אומרים הבן אחיו מאביה אומרים הבן מת ראשון והיא מתה אחרונה וירשנו כל נכסיה, ויורשי הבן כגון ראובן בן יעקב אלאה טוענן כל הנכסים ואומר רחל מתה תחלה וירש יוסף את כל נכסיה ואח"כ מת הוא וירשנו כל הנכסים (רשב"ם ב"ב קנח:). שיחלוקו. דשייהם אלין מכח טענת ירושה נכסים שהוחזקה בהן האשה לבדה בחייה באלמנותה כלא כעל (שם. ע"ש באריכה). מודה אני בזו. משום דנקטו ת"ק לישנא דמודים, אמר אינו אני מודה אני, כלומר ואני מודה ואולם עליך לדקדק ב"ה נמי אמרינן הכא נכסים בחזקתם, וכגון' מפרש בחזקת מי וטעמא נמי מפרש (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com